

KRIMINĀLTIESĪBU APAKŠNOZARE

KRIMINĀLATBILDĪBA PAR MAKSĀTNESPĒJAS PROCESA KAVĒŠANU

*Dr. iur. Ivars Kronis,
Baltijas Starptautiskās akadēmijas asociētais profesors, Latvija*

Šajā publikācijā turpināts jau iepriekš aizsāktais¹ atsevišķu maksātnespējas krimināltiesisko jautājumu padziļināts apskats, tuvāk pievērsties maksātnespējas procesa kavēšanas jautājumiem.

Latvijas krimināltiesību zinātnē arī līdz šim ir apskatīti maksātnespējas procesa kavēšanas krimināltiesiskie aspekti², tomēr tie aplūkoti fragmentāri vai arī analīze jau nav aktuāla saistībā ar izmaiņām maksātnespējas procesa tiesiskajā regulējumā. Tādēļ temats varētu būt teorētiski un praktiski aktuāls, aicinot uz diskusiju par temata svarīgākajiem jautājumiem.

Lai arī laiks kopš jaunā *Maksātnespējas likuma* (MNL)³ spēkā stāšanās 2010. gada 1. novembrī ir pietiekams, lai būtu izveidojusies tiesu prakse maksātnespējas procesa kavēšanas krimināltiesiskos aspektos, tomēr šis raksts vairāk vēlīts teorētiskās problemātikas aktualizēšanai un padziļinātam svarīgāko jautājumu izvērtējumam. Līdz ar to, raksta mērķis ir, analizējot *Krimināllikuma* (KL)⁴ 215. p. paredzētā nodarījuma īpatnības, izvērtēt piemērošanas teorētiskos un praktiskos aspektus.

Krimināllikuma 215. pants „*Maksātnespējas procesa kavēšana*” kopš tā sākotnējās redakcijas ir piedzīvojis vairākus būtiskus grozījumus, proti, mainīts gan tā iepriekšējais nosaukums, t. i., *Maksātnespējas procesa noteikumu pārkāpšana*, gan saistībā ar īstenoto kriminālsodu reformu⁵ izslēgta panta pirmā daļa⁶. Šajā sakarībā jāatzīmē, ka *Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa* (LAPK)⁷ 166.³⁶ pantā paredzēta atbildība par maksātnespējas procesa noteikumu pārkāpšanu, ja to izdarījusi maksātnespējas procesā iesaistītā persona. Tādejādi atsevišķos gadījumos rodas tiesisko sastāvu pazīmju savstarpēja pārklāšanās, un personai, kura īsteno lietvedību administratīvo pārkāpumu lietā, rodas pienākums nodot lietas materiālus izmeklēšanas iestādei. Ja izmeklēšanā kriminālprocesa ietvaros netiek konstatēts

noziedzīga nodarījuma sastāvs, var tikt kavēta savlaicīga parādnieka pārstāvja saukšana pie administratīvās atbildības par LAPK 166.³⁶ pantā paredzētā pārkāpuma izdarīšanu.

Maksātnespējas likumā nodalīti divu veida maksātnespējas procesi: *juridiskās personas un fiziskās personas maksātnespējas process* (MNL 4., 5.p.). Jānošķir arī maksātnespējas tiesībās regulētais *tiesiskās aizsardzības process* (sk. MNL 3.p.), kas nav maksātnespējas process. Līdz ar to, uz šo procesa veidu KL 215.p. noteiktā atbildība nav attiecināma, bet tā noteikta KL 215.¹ pantā „*Tiesiskās aizsardzības procesa noteikumu pārkāpšana*”.

Juridiskās personas maksātnespējas process ir tiesiska rakstura pasākumu kopums, kura ietvaros no parādnieka mantas tiek segti kreditoru prasījumi, lai veicinātu parādnieka saistību izpildi (MNL 4.p. 1.d.). Šis process nav uzskatāms par parādu piedziņas mehānismu, tāpēc tā uzsākšana nenozīmē, ka kreditori atgūs visu savu prasījumu. Šo procesu vada tiesas iecelts administrators, kurš izpilda procesam izvirzītās prasības, t. sk., pārņem no parādnieka pārstāvjiem dokumentus un mantu; izvērtē kreditoru prasījumus; nodrošina parādnieka līgumu izbeigšanu; atgūst parādus no debitoriem; pārdod parādnieka mantu; no iegūtajiem līdzekļiem apmierina kreditoru prasījumus. Pēc maksātnespējas procesa beigām juridiskā persona tiek izslēgta no attiecīgā publiskā reģistra.

Turpretī, fiziskās personas maksātnespējas procesa mērķis ir pēc iespējas pilnīgāk apmierināt kreditoru prasījumus no parādnieka mantas un dot iespēju parādniekam, kura manta un ienākumi nav pietiekami visu saistību segšanai, tikt atbrīvotam no neizpildītajām saistībām un atjaunot maksātnespēju (MNL 5.p. 1.d.). Ja fiziskā persona ir izpildījusi saistību dzēšanas plānu, atlikušās nesegtās parādsaistības pilnā apmērā tiek dzēstas, un kreditori zaudē prasījuma tiesības

pret fizisko personu. Fiziskās personas maksātnespējas procesu veido divas secīgas procedūras, proti, pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas tiek uzsākta bankrota procedūra, un pēc tās pabeigšanas, ko apstiprina tiesa, tā vienlaikus izvērtē vai pasludināma saistību dzēšanas procedūra.

Maksātnespējas process ir precīzi regulēts likumā un atkarībā no maksātnespējīgās personas aktīvu un darījumu apjoma, kā arī no procesa veida (juridiskās vai fiziskās personas maksātnespējas process) var ilgt, sākot no dažiem mēnešiem līdz vairākiem gadiem, piem., ja tiek uzsāktas tiesvedības par parādu atgūšanu, zaudējumu piedziņu, darījumu atzīšanu par spēkā neesošu u. c. Attiecībā uz maksātnespējīgo fizisko personu, tās saistību dzēšanas procedūras termiņš ir noteikts MNL 155. pantā, tas var ilgt līdz pat trīs gadiem.

Pēc vispārējā noteikuma, visa parādnieka manta kā juridiskās personas, tā fiziskās personas maksātnespējas procesā ir jāpārdod sešu mēnešu laikā pēc attiecīgā procesa pasludināšanas. Administrators var pagarināt neieķīlātās parādnieka mantas pārdošanas termiņu līdz sešiem mēnešiem (MNL 111.p. 6.d., 7.d.). Savukārt attiecībā uz fizisko personu, ja nodrošinātais kreditors un parādnieks ir noslēdzis vienošanos saglabāt mājokli, kas apgrūtināts ar ķīlu, un šī vienošanās ir samērojama ar pārējo kreditoru interesēm, tad šī manta netiek pārdota (MNL 146.p. 2.d.). Turklāt atbilstoši MNL 111. panta septītajai daļai pastāv iespēja, ka gadījumā, ja parādnieka mantu nav iespējams pārdot vai arī mantas pārdošanas izdevumi pārsniedz prognozējamus ienākumus, administrators izslēdz to no mantas pārdošanas plāna un nekavējoties paziņo par to visiem kreditoriem MNL 81. pantā noteiktajā kārtībā, uzaicinot viņus paturēt mantu sev par tās sākumcenu.

Par maksātnespējas procesu var runāt tikai tad, ja tiesa to ir pasludinājusi, proti, juridiskās personas maksātnespējas process tiek uzsākts ar dienu, kad tiesa ar nolēmumu pasludinājusi maksātnespējas procesu, un noris līdz dienai, kad tiesa pieņem lēmumu par maksātnespējas procesa izbeigšanu (MNL 4.p. 2.d.). Bet fiziskās personas maksātnespējas process tiek uzsākts ar dienu, kad tiesa ar nolēmumu pasludinājusi maksātnespējas procesu, un noris līdz dienai, kad tiesa pieņem lēmumu par maksātnespējas procesa izbeigšanu (MNL 5.p. 2.d.).

KL 215. pantā paredzētais nodarījums satur divas daļas, kurās ir noteikta kriminālatbildība diviem speciālajiem subjektiem, proti:

- 1) *maksātnespējas procesa administratoram un*
- 2) *parādnieka pārstāvim (juridiskās personas maksātnespējas procesā) vai maksātnespējīgajai fiziskajai personai (fiziskās personas maksātnespējas procesā).*

No minētā izriet, ka kriminālatbildība par maksātnespējas procesa kavēšanu *kreditoriem, ieinteresētajām personām, vai citai trešajai personai* nav noteikta, lai arī šīs personas var veikt maksātnespējas procesu kavējošas darbības, jo tās ir tieši iesaistītas katrā procesā.

Par maksātnespējas procesa administratoru var būt tikai fiziskā persona, kura ir iecelta administratora amatā un kurai ir *Maksātnespējas likumā* noteiktās tiesības un pienākumi, turklāt amata darbībā administratori ir pielīdzināti valsts amatpersonām. Līdz ar to, administrators ir viens no maksātnespējas procesa efektīvas un likumīgas norises garantiem⁸, un tās nodrošināšanai KL 215. panta otrajā daļā, administratoram paredzēta kriminālatbildība par:

- 1) *informācijas nesniegšanu* tiesai, kreditoru sapulcei vai citām likumā paredzētajām institūcijām vai personām *vai to maldināšanu*, kā arī
- 2) *darījumu veikšanu par labu vienam vai vairākiem kreditoriem* uz citas kreditoru daļas rēķina.

Tā kā maksātnespējas procesa gaitas nodrošināšanai ir nepieciešama informācija, dokumentācija un manta, tad atbilstoši KL 215. panta trešajai daļai parādnieka pārstāvim vai maksātnespējīgajai fiziskajai personai paredzēta kriminālatbildība par:

- 1) *šķēršļu likšanu* maksātnespējas procesa gaitā, kas parādnieka pārstāvja vai fiziskās personas rīcībā izpaužas kā *izvairīšanās no piedalīšanās lietas izskatīšanā vai kreditoru sapulcē* juridiskās personas maksātnespējas procesā,
- 2) tiesas vai administratora pieprasītās likumā paredzētās *informācijas nesniegšanu vai slēpšanu, nelikumīgu mantas atsavināšanu, mantas vai darījumu slēpšanu, dokumentu nenodošanu, slēpšanu, iznīcināšanu vai viltošanu vai citām tīšām darbībām*, kuras kavē maksātnespējas procesa gaitu.

KL 215. pantā minētie noziedzīgie nodarījumi ir *mazāk smagi noziegumi* (panta otrā daļa)⁹ vai *smagi noziegumi* (panta trešā daļa),¹⁰ un sankcija par pantā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem svārstās no piespiedu darba vai naudas soda līdz pat pieciem gadiem brīvības atņemšanas. Tādejādi, tie ir atzīstami par nopietniem

pārkāpumiem maksātspējas tiesībās, par kuriem paredzēta kriminālatbildība. Vienlaikus ir jāsecina, ka faktiski tiek paredzēta kriminālatbildība par nodarījumiem (piem., izvairīšanās lietās izskatīšanā vai kreditoru sapulcē, informācijas nesniegšana un citām tīšām darbībām), kas nevar radīt vērā ņemamu kaitējumu sabiedriskajām interesēm, tāpēc tie būtu jādekriminalizē, nosakot par tiem tikai administratīvo atbildību, neatkarīgi no to izdarīšanas biežuma¹¹.

Krimināllikuma 215. pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu grupas objekts ir *tautsaimniecības intereses komercsabiedrību dienesta un ekonomiskās darbības sfērā*. Bet, skatoties uz KL 215. pantā minēto noziedzīgā nodarījuma tiešo aizskāruma objektu, tas ir: *likumīga un efektīva maksātspējas procesa norise*, kas var tikt traucēta gadījumos, ja attiecīgā persona neveic darbības, kas ir paredzētas maksātspējas procesu regulējošos tiesību aktos vai veic tādas, kas ir noteiktas KL 215. panta dispozīcijā.

Varētu uzskatīt, ka katra subjekta darbība, kas ir noteikta KL 215. pantā, pagarina maksātspējas procesu, kas savukārt nozīmē, ka tiek traucēta efektīva un likumīga norise¹².

Krimināllikuma 215. panta otrajā daļā minētā noziedzīgā nodarījuma objektīvā puse var izpausties kā administratora apzināta darbība – informācijas nesniegšana tiesai, kreditoru sapulcei vai citām likumā paredzētajām institūcijām vai personām vai to maldināšana, kā arī darījumu veikšana par labu vienam vai vairākiem kreditoriem uz citas kreditoru daļas rēķina.

Maksātspējas likuma 26. panta trešās daļas 2. punktā noteikts administratora vispārīgais pienākums sniegt informāciju par attiecīgā procesa norisi tiesai, kreditoriem, Maksātspējas administrācijai un citām normatīvajos aktos noteiktajām personām un institūcijām. Turklāt juridiskās personas maksātspējas procesā administrators ziņo kreditoriem par: 1) parādnieka mantas pārdošanas plānu; 2) mantas neesamību parādnieka uzņēmumā; 3) administratora atlīdzības apmēru; 4) juridiskās personas maksātspējas procesa izdevumiem; 5) kreditoru prasījumu apmierināšanas plānu; 6) nodomu atteikties no prasījumiem; 7) nodomu noslēgt izlīgumu; 8) nodomu veikt prasījuma tiesību cesiju; 9) neieķīlātās mantas pārdošanas termiņa pagarināšanu. Pienākums ir arī ziņot par citiem jautājumiem, kuriem ir nozīme juridiskās personas maksātspējas procesā (sk. MNL 81.p.). Tomēr gadījumā, ja administrators nesniedz informāciju, tad maksātspējas procesā tiesa var atcelt un iecelt citu administratoru.

Kā rāda tiesu prakse, tad arī administratoru maiņas gadījumā iespējama situācija, ka administrators nesniedz informāciju jaunieceltajam administratoram¹³. Maksātspējas likuma 24. panta otrajā daļā noteikts, ka administratoru maiņas gadījumā, t. i., ja iepriekšējais administrators atkāpjas vai tiek atcelts no maksātspējas procesa, tiesas noteiktajā termiņā (nedrīkst būt ilgāks par 10 dienām), iepriekšējais administrators sastāda dokumentu un mantas pieņemšanas un nodošanas aktu, ko paraksta iepriekšējais un jaunais administrators. Dokumentu un mantas pieņemšanas un nodošanas aktam pievienojams iepriekšējā administratora darbības pārskats. Tomēr, gadījumā, ja dokumentu un mantas pieņemšanas un nodošanas akta un darbības pārskata sastādīšana objektīvi nav iespējama, jaunais administrators, uzsākot pienākumu pildīšanu, sastāda ziņojumu par faktisko stāvokli un paziņo par to kreditoriem (MNL 24.p. 4.d.).

Attiecībā uz kreditoru sapulcēm, kuras nav obligātas maksātspējas procesā, kreditori lemj tikai par pieciem jautājumiem: 1) administratora atlīdzības noteikšanu; 2) administratora atcelšanas ierosināšanu; 3) maksātspējas procesa izdevumu apstiprināšanu; 4) parādnieka mantas pārdošanas veidu vai pārdošanas termiņa pagarināšanu; 5) turpmāko rīcību ar mantu, kas ir izslēgta no mantas pārdošanas plāna (sk. MNL 89.p., 111.p. 7.d., 115.p. 2.¹d.). Līdz ar to kreditoru sapulces kompetence un nepieciešamība ir visai ierobežota. Jāņem vērā arī, ka informācijas sniegšana ir atkarīga no katra maksātspējas procesa veida speciālajiem noteikumiem likumā.

Savukārt maldināšana var izpausties kā nepatiesas vai nepilnīgas informācijas par maksātspējas procesa svarīgākajiem jautājumiem sniegšana. Piemēram, praksē jautājumā par kreditoru prasījumiem ir noteikts, ka katram kreditoram, kurš iesniedzis kreditora prasījumu, un parādnieka pārstāvim ir tiesības iepazīties ar kreditoru iesniegtajiem prasījumiem un to pamatotības pierādījumiem. Praksē atsevišķi kreditori pieaicina zvērinātu tiesu izpildītāju¹⁴ juridiskā fakta konstatēšanai, lai būtu pārliecība par kreditoru prasījumu pamatotību un dokumentu nemainīgumu bez kreditoru informēšanas. Par kriminālsodāmiem ir uzskatāmi administratora veiktie darījumi, kas ir veikti kāda kreditora interesēs uz citu kreditoru rēķina, ja kreditors iegūst vairāk tiesību, nekā viņš varētu iegūt, piedaloties maksātspējas procesā tiesību aktos noteiktajā kārtībā¹⁵.

Sekmīga maksātspējas procesa norise ir atkarīga galvenokārt no parādnieka pārstāvju

darbībām, nododot dokumentāciju un mantu administratoram, tāpēc KL 215. panta trešajā daļā noteiktais noziedzīgais nodarījums no objektīvās puses izpaužas aktīvās darbībās (izvairīšanās no piedalīšanās lietas izskatīšanā vai kreditoru sapulcē juridiskās personas maksātnespējas procesā, tiesas vai administratora pieprasītās likumā paredzētās informācijas slēpšana, nelikumīga mantas atsavināšana, mantas vai darījumu slēpšana, slēpšana, iznīcināšana vai viltošana vai citas tīšas darbības, kuras kavē maksātnespējas procesa gaitu), kā arī bezdarbībā (tiesas vai administratora pieprasītās likumā paredzētās informācijas nesniegšana, dokumentu nenodošana, kas kavē maksātnespējas procesa gaitu), ja to tīši izdarījis ne tikai parādnieka pārstāvis vai maksātnespējīgā fiziskā persona, bet arī maksātnespējas procesa administrators (speciālie subjekti).

Parādnieka pārstāvi juridiskās personas maksātnespējas procesā saskaņā ar MNL 68. panta pirmo daļu nosaka administrators, ievērojot sekojošu secību: 1) izpildinstitūcijas loceklis, kurš ir tiesīgs pārstāvēt parādnieku atsevišķi; 2) cits izpildinstitūcijas loceklis; 3) pārraudzības institūcijas vadītājs; 4) cits pārraudzības institūcijas loceklis; 5) dalībnieks (akcionārs), kuram ir lielākais balsu skaits.

MNL 72.¹ panta pirmajā daļā ir noteikta civiltiesiskā atbildība kapitālsabiedrības valdes locekļiem, proti, tie solidāri atbild par zaudējumiem parādniekam (maksātnespējīgajai sabiedrībai), ja maksātnespējas procesa administratoram netiek nodoti parādnieka grāmatvedības dokumenti vai tie ir tādā stāvoklī, kas neļauj gūt skaidru priekšstatu par parādnieka darījumiem un mantas stāvokli pēdējos trijos gados pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas.

Šā iemesla dēļ praksē īsi pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas dalībnieki un valde tiek nomainīti ar trešo valstu piederīgajiem (piem., Krievijas Federācijas pilsoņiem, Kazahstānas Republikas pilsoņiem u. c.), norādot, ka tie ir pārņēmuši visu mantu un dokumentāciju. Tādā veidā valde cenšas izvairīties no atbildības, apgrūtinot procesa norisi.

Pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas parādnieka pārstāvjiem ir pienākums sagatavot dokumentus un sarakstus nodošanai administratoram, kā arī informēt par savas dzīves vietas maiņu visā maksātnespējas procesa laikā (sk.: MNL 70.p.). Ja administratoram nav nodoti parādnieka dokumenti, administratora rīcībā nav informācijas par parādnieka noslēgtajiem līgumiem, rezultātā šie darījumi var tikt turpināti. Protams,

šī pienākuma izpilde aizņem laiku un resursus, bet parādnieki mēdz aizbaidināties, ka tie nespēj algot lietvedi, grāmatvedi, vai arī ir aizņemti darba tiesiskajās attiecībās. Šāda aizbaidināšanās nav attaisnojama, jo pienākums noteikts likumā, turklāt tas izriet no valdes locekļa atbildības. Jānorāda, ka parādnieka pārstāvji nevar prasīt no administratora samaksu par šāda pienākuma pildīšanu maksātnespējas procesā.

Tas, ka maksātnespējīgās sabiedrības bijušie valdes locekļi slēpj mantu un darījumus ir visnotaļ ļoti izplatīta parādība, un administratoram paiet ilgs laiks līdz tiek atgūta komercsabiedrības manta¹⁶. Mantas atgūšana ir sarežģīts process, un bieži vien tas ilgst vairāku gadu garumā. Ja valdes locekļi bez attaisnojošiem dokumentiem ir no komercsabiedrības izņēmuši naudas līdzekļus vai kādam uzdāvinājuši komercsabiedrībai piederošo mantu, ir saskatāmas arī KL 179. pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma pazīmes¹⁷. Praksē notiek tā, ka valdes locekļi arī vēl atlikušos naudas līdzekļus pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas izmaksā darba algās vai no tiem atmaksā iepriekš izsniegtos aizdevumus.

Maksātnespējas procesā svarīga nozīme ir arī ieinteresētajām personām, proti, juridiskās personas procesā: 1) parādnieka dalībnieki (akcionāri) vai personālsabiedrības biedri, pārvaldes institūciju locekļi; 2) prokūrists un komercpilnvarnieks; 3) persona, kura sastāv ar parādnieka dibinātāju, dalībnieku (akcionāru) vai personālsabiedrības biedru, pārvaldes institūciju locekļiem laulībā, radniecībā vai svainībā līdz otrajai pakāpei; 4) kredītors, kas atrodas vienā koncernā ar parādnieku. Šādas ieinteresētās personas attiecībā pret parādnieku ir atzīstamas, ja tās šajā statusā bijušas pēdējo piecu gadu laikā pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas (MNL 72. p.). Fizisko personu procesā: 1) parādnieka laulātais; 2) persona, kura sastāv ar parādnieku radniecībā vai svainībā līdz otrajai pakāpei; 3) parādnieka aizbildnis vai aizgādnis; 4) komercsabiedrība, kurā parādniekam pieder izšķiroša ietekme Koncernu likuma izpratnē. Par ieinteresēto personu attiecībā pret parādnieku atzīstama tā persona, kura ir bijusi šādā statusā pēdējo piecu gadu laikā pirms maksātnespējas procesa lietas ierosināšanas (MNL 131. p.).

Tā kā parādnieku darījumi ar ieinteresētajām personām praksē ir ļoti izplatīti, MNL 96. pantā noteiktais dod iespēju civiltiesiskā aspektā apstrīdēt šos darījumus, tomēr tas neattur personas no darījumu slēgšanas, kas rada zaudējumus un apgrūtina procesu. Izplatīta ir arī visāda cita

veida mantas apgrūtināšana, piem., dzīvojamo vai nedzīvojamo telpu nodošana citu personu lietošanā¹⁸.

Secinājumi

Apkopojot iepriekš minēto, var secināt, ka likumdevējs nesamērīgi prasa no administratora noteiktu uzvedību, bet šādas prasības nenosaka citām procesā iesaistītajām personām, piem., kreditoram, ieinteresētajām personām vai

debitoram. Nesamērīgums izpaužas arī apstākļī, ka visus administratora lēmumus vai rīcību var pārsūdzēt, un administratoru var atcelt no amata, bet vērsšanās pret citām iesaistītajām personām, kuras kavē maksātnespējas procesu, ir ierobežota. Tāpēc kriminālatbildība par maksātnespējas procesa kavēšanu būtu jānosaka plašākam personu lokam, vienlaicīgi KL 215. panta redakciju saskaņojot ar LAPK 166.³⁶ pantā noteikto atbildību.

Atsauces

- ¹ Sk.: Kronis I. Maksātnespējas krimināltiesiskie aspekti. Administratīvā un Kriminālā Justīcija, Nr. 3 (72), 2015, 18.-27. lpp. Sk. arī: Kronis I. Kreditoru prasījumi juridiskās personas maksātnespējas procesā. Administratīvā un Kriminālā Justīcija, Nr. 3 (76), 2016, 44.-58. lpp.
- ² Piem.: Bērziņš J. Maksātnespējas procesa krimināltiesiskie aspekti. Jurista Vārds, 09.10.2007., Nr. 41 (494), 16.10.2007., Nr. 42 (495); Niedre A. Noziedzīgi nodarījumi tautsaimniecībā. Grām.: Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Sevišķā daļa. Trešais papildinātais izdevums. Zinātniskais redaktors prof. U. Krastiņš. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2009., 462. lpp.; Kuļkova D. Krimināltiesisko aspektu atspoguļojums maksātnespējas un tiesiskās aizsardzības procesos Latvijā. Administratīvā un Kriminālā Justīcija, Nr. 3 (52), 2010, 9.-13. lpp. Neiland R. Fiktīvie īres līgumi. Jurista Vārds, 20.09.2016., Nr. 38 (941).
- ³ Maksātnespējas likums: Latvijas Republikas likums, Latvijas Vēstnesis, 06.08.2010., Nr. 124 (4316).
- ⁴ Krimināllikums: Latvijas Republikas likums, Latvijas Vēstnesis, 08.07.1998., Nr. 199/200 (1260/1261).
- ⁵ Sk.: Par Kriminālsodu politikas koncepciju. Ministru kabineta 09.01.2009. rīkojums Nr. 6/LV, 6 (3992), 13.01.2009.
- ⁶ Sk.: Grozījumi Krimināllikumā: Latvijas Republikas likums, Latvijas Vēstnesis, 10.11.2010., Nr. 178 (4370), 38. punkts. Sk. arī: Grozījumi Krimināllikumā: Latvijas Republikas likums, Latvijas Vēstnesis, 29.12.2007., Nr. 208 (3784); Grozījumi Krimināllikumā: Latvijas Republikas likums, Latvijas Vēstnesis, 27.12.2012., Nr. 202 (4805).
- ⁷ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss: Latvijas Republikas likums, Ziņotājs, 01.07.1984., Nr. 51.
- ⁸ Par maksātnespējas procesa administratora rīcību procesā var iesniegt sūdzību Maksātnespējas administrācijai, kuras lēmumu var pārsūdzēt tiesā. Bet maksātnespējas procesa administratora lēmumus procesā var pārsūdzēt tikai tiesā, kuras lietvedībā atrodas konkrētā maksātnespējas procesa lieta (sk. MNL 176. p. 1. d., CPL 363.¹⁴ 10. d., 363.²⁸ 7. d.).
- ⁹ Sk.: KL 215. p. 2. d. sankcija: brīvības atņemšana uz laiku līdz diviem gadiem vai īslaicīga brīvības atņemšana, vai piespiedu darbs, vai naudas sods.
- ¹⁰ Sk.: KL 215. p. 3. d. sankcija: brīvības atņemšana uz laiku līdz pieciem gadiem vai īslaicīga brīvības atņemšana, vai piespiedu darbs, vai naudas sods, kā arī tiesību atņemšana uz noteiktu vai visu veidu komercdarbību vai uz noteiktu nodarbošanos vai tiesības ieņemt noteiktu amatu uz laiku no diviem līdz pieciem gadiem.
- ¹¹ Sk.: Likumprojekta Grozījumi Krimināllikumā (Nr. 794/Lp12). Anotācija. Pieejams: <http://titania.saeima.lv/LIVS12/saeimalivs12.nsf/0/1995DC23D08AA716C225808E002F9306?OpenDocument#b>, skatīts 16.05.2017. Sk. arī: Latvijas Sertificēto maksātnespējas procesa administratoru asociācijas 15.02.2017. vēstule Nr. 1-10/64. Pieejams: <http://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/0/9A66018A47A74FF6C-22580C900444088?OpenDocument>, skatīts 16.05.2017.
- ¹² Sk.: Bērziņš J. Maksātnespējas procesa krimināltiesiskie aspekti. Jurista Vārds, 16.10.2007., Nr. 42 (495).
- ¹³ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Krimināllietu departamenta 10.02.2015. lēmums lietā Nr. SKK-5/2015.
- ¹⁴ Sk.: Zvērinātu tiesu izpildītāju likuma 74. p. 1. d. 2. pk.: Latvijas Republikas likums, Latvijas Vēstnesis, 13.11.2002., Nr. 165 (2740).

¹⁵ Sk.: Bērziņš J. Maksātnespējas procesa krimināltiesiskie aspekti. Jurista Vārds, 16.10.2007., Nr. 42 (495).

¹⁶ Sk.: Kuļkova D. Krimināltiesisko aspektu atspoguļojums maksātnespējas un tiesiskās aizsardzības procesos Latvijā. Administratīvā un Kriminālā Justīcija, Nr. 3 (52), 2010, 12. lpp.

¹⁷ Turpat.

¹⁸ Sk.: Neiland R. Fiktīvie īres līgumi. Jurista Vārds, 20.09.2016., Nr. 38 (941).

Abstract

The article analyzes the legal norm, which provides for the criminal liability of the administrator and the representative of the debtor within the framework of legal entity insolvency proceedings or of the insolvent natural person in these proceedings. Up to now the criminal law science of Latvia discussed the issue of criminal aspects of delaying insolvency proceedings, however the authors, who researched them, did not go into details or analyzed them in conjunction with the previous insolvency regulation. This is indicative of the topicality of the theme, the importance of theoretical and practical research in the modern criminal law. By means of his thesis, the author wants to even partially close this gap, examining the most important aspects of the theme.

Although the time passed after the effective date of the new Insolvency Law of November 1, 2010 is not enough to form legal practice in the criminal aspects related to delaying insolvency proceedings, it is the right moment to emphasize the urgency of the problem and to thoroughly evaluate the most important issues. Therefore, the purpose of the thesis is, analyzing peculiarities of offence as specified in Article 215 of the Criminal Law, to evaluate theoretical and practical aspects of its application. The empirical base of the research is formed by scientific theses and collections of articles, periodical editions and primary sources, legal acts, statistical data, Internet resources, other information in the public domain. To develop the thesis, the author used analytical, comparative, inductive and deductive methods of research.

Аннотация

В статье проанализирована правовая норма, предусматривающая уголовную ответственность администратора процесса неплатежеспособности и представителя должника в процессе неплатежеспособности юридического лица либо самого неплатежеспособного физического лица в данном процессе. В науке уголовного права Латвии до настоящего времени рассматривался вопрос уголовно-правовых аспектов воспрепятствования процессу неплатежеспособности, но авторы, которые исследовали данные аспекты, рассматривали их кратко либо анализировали во взаимосвязи с предыдущим правовым регулированием неплатежеспособности. Это свидетельствует об актуальности темы, значимости теоретического и практического исследования для нынешнего уголовного права. Своей статьей автор желает хотя бы частично восполнить этот пробел, рассмотрев наиболее важные вопросы, связанные с данной темой.

Несмотря на то, что после вступления в силу нового Закона о неплатежеспособности 1 ноября 2010 года прошло недостаточно времени для создания судебной практики в уголовно-правовых аспектах по воспрепятствованию процессу неплатежеспособности, это – подходящий момент для актуализации проблематики и углубленной оценки важнейших вопросов. Цель статьи – путём анализа особенностей деяния, предусмотренного статьёй 215 Уголовного закона, дать оценку теоретических и практических аспектов ее применения. Эмпирическую базу исследования формируют научные работы и материалы сборников статей, периодических изданий, правовые акты, статистические данные, интернет-ресурсы и прочая публично доступная информация. Для разработки исследования были использованы аналитический, сравнительный, индуктивный и дедуктивный методы исследования.